

DEMOKRACIJA

Ognja svobode ne gasimo
s tem, da ga oblivamo s
krvjo!
HUGH GAITSKELL

Leto XII. - Štev. 18

Trst - Gorica, 15. septembra 1958

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Politični program „Slovenske liste“ Slovenska lista

ZA: Narodno enakopravnost - Učinkovito socialno politiko - Smotrnejše gospodarjenje - Izboljšanje javne uprave - PROTI: Raznarodovanju in narodnemu zapostavljanju - Razlaščenju slovenske zemlje - Poganjanju domačinov v svet - Zavlačevanju naših problemov

»Slovenska demokratska zveza« in »Slovenska katoliška skupnost v Trstu, ki sta se sporazumeli za skupen nastop na občinskih volitvah v tržaški občini, bosta po svojih občinskih, svetovalnih, izvoljenih na »Slovenski listi« uveljavljali naslednji program:

Občina in narodnostne pravice
MANJSINSKE PRAVICE, ki so s posebnim statutom in z ustavo zagotovljene slovenski narodnostni skupini na Tržaškem, morajo biti dejansko tudi uresničene.

SLOVENSKI JEZIK mora biti priznan v vseh občinskih uradih in v poslovanju z občinstvom, načelno pa tudi na sejah občinskega sveta.

IMENA ULIC IN SPLOSNO VSI JAVNI NAPISI v krajih tržaške občine, v katerih tvorijo Slovenci predpisani odstotek prebivalstva, morajo biti dvojezični.

OBCINSKIH PODPOR ne smejo samo italijanske kulturne in športne organizacije, temveč morajo biti teh podpor pravilno deležne tudi slovenske organizacije, saj se te podpore delijo iz denarja, ki so ga zbrali vsi davkoplačevalci.

SLOVENSKE SOLE IN OTROSKI VRTCI, kjer in v kolikor skrbi zanje ali pa jih mora ustanoviti tržaška občina,

izmed programskih zahtev novega tržaškega občinskega sveta.

OSEBNE IZDATKE za preobširni občinski aparat je treba zmanjšati. V občinskem preračunu ne bo ravnotežja, dokler bodo lastni občinski dohodki komaj krili plače občinskih nameščencev.

Za tako preobnovo niso potrebni odpusti stalnih občinskih nameščencev, ampak naj se po nepotrebnem ne nadomeščajo z novimi ob njihovi upokojitvi oziroma preemstitvi.

DRŽAVNE PODPORE OBCINSKEMU PRORACUNU, ki bodo kljub temu še vedno potrebne, morajo izgubiti značaj časovnosti in se jim mora priznati stalnost; dolžnost občine pa je, da se zavzame

seže s čimprejšnjo zgradnjo cevovoda, ki naj preko Benetk poveže Trst z viri zemškega plina v Padiški nižini. Razvojni program prometne mreže ACEGAT-a naj vsebuje tudi gradnjo filobusne proge do Devina, kar bo občutno koristilo razvoju tujskega prometa Trsta in okolice. Sorazmerno ocenitev poslovnega aparata ACEGAT-a naj se doseže s povečanjem potrošnje uslug, ki naj postanejo prisotne tudi prebivalcem po tistih predelih, ki še nimajo potrebnih napeljav. Za učinkovitejšo razširitev električnega, plinskega in vodovodnega omrežja je treba odpraviti nepravilno načelo, po katerem mora prvi hišni posestnik ali skupina hišnih posestnikov nositi vse ali večino stroškov za napeljav tehi ugodnosti do lastnih prebivališč.

ODMERO IN USTROJ OBCINSKIH DAVSCIN je treba urediti tako, da se obremenitve prizadetih porazdelijo v sorazmerju z njihovo gospodarsko zmogljivostjo. Breme posrednih davkov in davščin, ki zadevajo enako bogata kot siromaka, je treba zmanjšati. Klasifikacijo zemljišč v Trstu in okolici je potrebno revidirati, ker donosnost kategorij, v kakršna so razvrščena tržaška zemljišča niti

(Konec na 3. strani)

Na drugem mestu objavljamo program in imena kandidatov »Slovenske liste«. Nosilca sta, kot je to že politično izročilo za vednih Slovencev na Tržaškem, glavna predstavnik tržaških demokratskih Slovencev, dr. Josip Agneletto za Slovensko demokratsko zvezo in dr. Teofil Simčič za Slovensko katoliško skupnost. Izmenoma se nato vrstijo kandidati obeh skupin. Veliko večino imen, posebno pa oba nosilca liste, poznajo tržaški volivci iz prejšnjih volitev. Zato je tudi nepotrebno, da bi jih posebej predstavljali. Sami so se izkazali s svojim dosedanjim delom in nastopi. So to možje in žene, katerim slovenski ljudje lahko mirno zaupajo, ker vedo, da so naši, ker se zavedajo, da ne bodo nikoli izdali koristi narodne skupnosti, kateri pripadajo, na ljubo tej ali oni ideji, temu ali onemu gospodarju, pa naj ta sedi v rimskem vodstvu kakšne italijanske ali v beograjskem središču jugo-

slovenske totalitaristične stranke.

Tržaški Slovenci smo bili že vse prevečkrat razočarani in preizkušeni, da bi še hoteli in smeli predstavljati drobiž za poravnanje ostankov pri večjih političnih računih. Odtod nujnost in potreba, da nastopamo samostojno, nujnost SLOVENSKE LISTE. Medtem ko pripadeta dve drugi listi, ki se potegujeta za slovenske glasove, ena italijanski KPI, druga pa narodnostno mešani NSZ, ki je zamejska tvrdka in podružnica jugoslovanskih komunistov, je SLOVENSKA LISTA pri teh volitvah dejansko edina zares slovenska in zares tržaška lista.

S tem gotovo ni rečeno, da bi bila tudi protitalijanska ali protijugoslovanska lista. Tržaški demokratski Slovenci smo daleč od takega nacionalističnega ali kampanilističnega fanatizma. Hočemo pa imeti pravico do lastne besede, do samostojnega zastopanja lastnih potreb. Hočemo polno gotovost, da nam v odločilnem trenutku ne bo nekdo tretji, ki sedi v rimskem, beograjskem ali ljubljanskem središču te ali one stranke zamašil usta, in to zaradi svoje in ne naše, tržaške koristi.

Spomnimo se samo na ključno vlogo »Primorskega dnevnika« in tržaški titovcev, ki morajo vedno prikimovati vsemu, kar prihaja iz centrale! Po ukazu so se ogrevali za priključitev Trsta Jugoslaviji, po ukazu so navidezno zagovarjali Svobodno tržaško ozemlje in po prav takšni zapovedi so nato razlagali, kako je bilo potrebno, da ga pokopljejo. Na želje in zahteve tržaških Slovencev, ki so si bili vsi od začetka do konca enih misli, so se enostavno pozvižgali!

Eni in drugi komunisti, tako tržaška federacija KPI kot titovska podružnica NSZ imata stalno na jeziku besedo »skupnost«. Dobro se namreč zavedata, kako je ta beseda, ki pomeni isto kot »edinstvo« zakoreninjena v slovenskih srcih, saj bi enotni tudi veliko več dosegli in pomenili. In prav dve skupini se izmenoma medsebojno sličitata, pa spet prepirata in obkladata z očitki: ne zaradi tega, kar se dogaja v Trstu, temveč po vetru, ki pihlja ali pa razsaja med Mosko in Beogradom! Tržaški Slovenci pa imamo dnevno opravkov z nešteti drobnimi manjšinskimi vprašanji, katerih se ti prepričajte, da se ne zadržuje, temveč jim kvečjemu škodijo.

Tudi če ne bi imeli še posebnih ideoloških razlogov, bi tržaški Slovenci na temelju dosedanjih izkušenj morali postaviti na noge lastno politično skupnost, katere enotnost ne bi smela biti odvisna od tujih muhavosti. Razlog več, da še nadalje razvijamo, krepimo in podpiramo to, kar nam predstavlja SLOVENSKA LISTA, ki ni izraz samo ene stranke, temveč sinteza naših skupnih, specifično tržaških in obenem tukajšnjih slovenskih potreb.

Temu primeren je program SLOVENSKE LISTE. Na prvem mestu so zahteve, ki jih postavljamo tržaški Slovenci kot avtonomna narodnostna manjšina. Te zahteve so nam najbolj pri srcu. To je razumljivo in tudi prav. Tako ravnajo vse zrele narodnostne manjšine na svetu. Sledijo točke, ki obravnavajo občinsko upravo in gospodarstvo. Slednje je pogoj za izboljšanje socialnih razmer, katerih pa se program (Konec na 4. strani)

Dr. JOSIP AGNELETTO

me za uveljavitev te pravilne zahteve mesta, ki se je brez lastne krivde znašlo v težkem gospodarskem položaju.

OBCINSKA PODJETJA je treba preosnovati in jih postaviti na komercialne temelje, kajti tudi v njih se je razpasel škodljiv in predrag birokratizem; pri tem je treba nujno rešiti tudi vprašanje odlaganja mestnih smeti in odpadkov, ki jih sedaj prevažajo na Kras in kjer kužijo ozračje ter nekoristno propadajo. Po vzoru drugih velikih mest je potrebno zgraditi občinsko podjetje za predelavo odpadkov. Tako bosta skupnost in občina uživali od tega koristi. Pocenitev in povečanje plinske potrošnje pa naj se do-

ITALIJANSKO-BRAZILSKO PRIJATELJSTVO. Državni obisk predsednika republike Gronchija Brazilijski predstavja velikopotezno politično in gospodarsko povezavo obeh latinskih dežel medseboj. Predsednik Gronchi je v San Paolu praznoval svoj 72. rojstni dan. Iz Italije, Brazilijske in drugih krajev je prejel številne čestitke. V sredo sta Gronchi in Kubiček podpisala skupno uradno izjavo, v kateri poudarjata, da se bodo stiki med obema deželama v bodoče še okrepili in da se bo prijateljstvo še bolj poglobilo. To bo obenem tudi najboljši prispevek k uresničenju stalnega ravnotežja med narodi in najučinkovitejše jamstvo za ohranitev svetovnega mira.

Kot najvišje načelo za doseg te cilje navajata državna predsednika v svojem dokumentu pravico slohernega naroda do neodvisnosti kakor tudi težnje za boljše in pravičnejše porazdelitev bogatstva ter povečanje življenjske ravni najširših ljudskih množic.

FORMOZA. Otok Komozi že nad tri tedne brezobzirno mlajijo in rešetao kitajske komunistične granate in bombe. Do večkrat napovedanega komunističnega udara na otočja ob kitajski obali, ki so v rokah kitajskih nacionalistov, pa še ni prišlo. Kitajski komunisti in z njimi vsi njihovi zagovorniki s Titovo Jugoslavijo vred, opravičujejo pobiranje nedolžnih žrtev in blazno uničevanje domov s tipično komunistično dialektiko. Komuniste, ki stalno žvečijo v miru po ustih, naenkrat ograjajo Čan Kajškovi kitajski nacionalisti.

Očitno pa je, da rdeči Kitajci zasledujejo pri teh vojnomojskih naporih bolj politične kot vojaške cilje. Kitajski komunisti držijo namreč v svojih rokah kak ducat Američanov in z njimi barantajo. Mao Ce tung bi jih rad prodal njihovi domovini za zelo drag denar. Za teh dvanajst ameriških civilistov zahteva rdeči diktator nič manj kot vsi Formozo, diplomatsko priznanje rdečekitajске strave in povrh še pripustitev države z nemoralnimi obremenitvami v OZN. Svoja barantanja spremlja Mao Ce tung z grožnjami nove svetovne vojne, ki bi bila po Stalinovih zamislih edina rešitev, da

Kandidati Slovenske liste

Nosilca liste dr. Josip Agneletto (SDZ) in dr. Teofil Simčič (SKS)

1. Dr. AGNELETTO Josip, Trst
2. Dr. SIMČIČ Teofil, Trst
3. TENCE Kristijan, Sv. Križ
4. PODOBNIK Josip, Opčine
5. Dr. MARC Rudolf, Trst
6. SOSIĆ Milan, Opčine
7. FABRIS Franc, Trst
8. UDOVIČ Elvira, Trst
9. ŠTOKA Jernej, Kontovel
10. KALC Alojz, Prosek
11. KRIŽMANČIČ Vincenc, Bazovica
12. PERTOF Josipina, Barkovlje
13. RUDOLF Ivan, Trst
14. BANDELJ Sergij, Opčine
15. LAVRENČIČ Pavla, Trst
16. SOSIĆ Zoran, Opčine
17. ČERNIGOJ Marija, Trst
18. REPINC Srečko, Opčine
19. ČERNE Teodor, Trst
20. STRANCAR Franc, Trst

Dogodki po svetu

se kitajski komunisti znebiti 100 milijonov odvečnih prebivalcev. Grožnje nove svetovne vojne so v Združenih državah dosegle določen učinek. Američani so pripravljeno obnoviti svojočasno prekinitvina pogajanja z Rdečjo Kitajsko.

USTAVA V FRANCOŠKE REPUBLIKE. Prva francoska republika je nastala po Francoski revoluciji, druga po 1. 1848, tretja po 1. 1870 in četrta 1. 1944. Ustava V. francoske republike, ki je zametek generala De Gaullea, predstavlja kompromisno rešitev med tako imenovano predsedniško in parlamentarno demokracijo. V nedeljo 28. septembra bodo po vsej Franciji in po ostalih prekomorskih ozemljih glasovali za ali proti ustavnemu osnutku. Po tem osnutku bi predsednik republike mogočno razširil svojo oblast. Imenoval bo ministrskega predsednika, enkrat na leto bo lahko razpustil parlament. Ob »nevarnosti zavlačevanja« bo po zlastičanju ustavnega sveta vladal kar z dekreti. Posebna vprašanja bo postavil v odločitev ljudskemu glasovanju. Državnega predsednika voli - po tem ustavnem osnutku - kakih 70.000 volilnih mož. To so poleg senatorjev in poslancev tudi zastopniki občin v razmerju s prebivalstvom posameznih občin, nadalje načelniki departementov in poslanci prekomorskih teritorijev.

Vlada je po tem osnutku odgovorna parlamentu. Član vlade izgubi poslanski mandat. Vlado lahko odstrani samo absolutna večina poslancev in senatorjev, vzdrževanje pri glasovanju šteje v korist vlade. Če se prekomorske posesti izjavijo za osnutek, postanejo članice skupnosti in bodo prejele obširno avtonomijo razen v vprašanih državne obrambe, zunanje politike in financ. Uprava, policija, vzgoje in gospodarskih vprašanj bo skupna za vse članice. Med prekomorske posesti pa ne spada Alžerija, ki je državno-pravno del metropolitanske Francije.

Proti ustavnemu osnutku so posebno vroči komunisti. Socialisti si v tem vprašanju niso enotni. Levica odklanja osnutek ustave, češ da je premalo republikanski. Desnica je za. Poseben položaj je tudi med radikalnimi socialisti. Proti ustavnemu osnutku je tudi skrajna desnica. Za De Gaulleov načrt je katoliško gibanje, desnica radikalnih skupin, neodvisneži, kmečka stranka in odbori javne blaginje v Alžeriji. Za osnutek bo po ugotovitvah poizkusnih povpraševanj glasovalo 58 do 70 odstov prebivalstva.

AMERICANI ODHAJAJO. Ameriške čete na Japonskem so se v zadnjih dvestih mesecih v glavnem umaknile na oporišča Tihega oceana. Sedaj je na Japonskem le še 75.000 ameriških vojakov. Od nekdanjih 300.000 uslužbencev, ki so bili zaposleni pri ameriških četah, jih je sedaj le še 80.000. Odhod ameriških čet z Japonske je povzročil težko gospodarsko krizo. Američani so dnevno porabili za osebne potrebe nad 200.000 dolarjev.

DJILASU SO OLAJSALI KAZEN. Na pritisk socialistične internacionale, ki jo titovci sedaj posebno srbijo zaradi popolne izolacije, v kateri so se znašli, so Djilasu življenje v ječi zelo olajšali. Menda sploh ne stanuje več v Mitrovici, ampak je konfiriran nekje v bližini zloglasne jetnišnice. Tudi starim socialistom, ki so jih obsodili leta januarja meseca, so olajšali bivanje v ječi.

NA CIPRU JE PREMIJER PREENHALO. Vsi upi in nade Angležev, da bosta predlog o ciprski samoupravi in delovanje zelo liberalnega guvernerja sira Hughja Foota ustavili na otoku teroristična dejanja, so se izjalovili. EOKA borbeno grška organizacija na otoku je odpravljala premirje, ki ga je objavila pred dobrim mesecem dni. Kot prva njena žrtev je bil visoki častnik policijskega oddelka.

RADIOAKTIVNO IZZAREVANJE. Na ženevski konferenci atomskih fizikov je prišlo do nesoglasja. Sovjetski znanstveniki zatrjujejo, da je izžarevanje tudi v najmanjših količinah smrtno nevarno. Američani pa trdijo nasprotno.

Dr. TEOFIL SIMČIČ

morajo uživati enako pozornost kot italijanske.

PRI NOVIH NAMESTITVAH po uradih, ustanovah in podjetjih tržaške občine je nujno potrebno ne samo upoštevati, temveč za prehodno obdobje nuditi celo prednost prosilcem slovenske narodnosti, da se tako čimprej doseže ravnotežje med narodnostno sestavo prebivalstva občine Trst in nameščenci, ki jih to prebivalstvo potrebuje. To je potrebno tudi za uspešno zagotovitev dvojezičnosti v občinskem poslovanju.

V raznih odborih, svetih in komisijah občinske prave, kakor tudi v občinskih podjetjih in ustanovah morajo biti sorazmerno zastopani tudi Slovenci.

Sistematično doseljevanje netržaškega življa, katerega očitni namen je sprememba narodnostnega sestava prebivalstva ter se poleg tega z njim zmanjšuje možnost zaposlitve domačinov, mora občina občina zavirati ne pa podpirati.

RAZLAŠČEVANJA ZEMLJIŠČ morajo biti omejena na zares nujne in nesporne primere in ne smejo biti pretveza za prisilni prenos zemlje iz slovenskih in italijanske roke; priznana odškodnina mora odgovarjati vsakokratni tržni vrednosti. V kolikor pa se razlaščenca nepremičnine v kratkem roku zopet prodaja po znatno višji ceni, je treba oškodovancu priznati pravico do povečane vrednosti.

PODPIHOVANJE NARODNOSTNE MRZNJE je treba ob vsaki priložnosti obsoditi in kaznovati kot težak prestop; tržaška občina mora pri tem postati primer mirnega sožitja, ne pa podpornica narodnostnih trenj, kakor se je to v preteklosti pogostokrat dogajalo.

NEPRISTRANSKO REŠEVANJE VSEH ZADEV, ki spadajo v pristojnost tržaške občine, njenih ustanov in podjetij naj bo tako, ki ne vzbujajo občutkov, da bi bil prizadeti zaradi narodnostne pripadnosti kakor koli zastopavljen. To bi bil najučinkovitejši zunanji znak pomiritve duhov.

Občinska uprava in gospodarstvo

HITRO IN TEKOČE POSLOVANJE mora biti odlika tržaškega občinskega sveta, ki naj ne izgublja toliko časa kot doslej s pogosto nepotrebnimi in žolnimi političnimi debatami; isto naj velja tudi za samo občinsko upravo, kjer je treba vztrajno preganjati vsako nemarnost, in zastajanje pri delu.

NOV OBCINSKI ZAKON, ki naj občinsko zagotovi nekdanjo samostojnost in učinkovitost poslovanja, mora postati ena

VESTI z GORIŠKEGA

VAŽNOST IN POMEN tržaških občinskih volitev

Slovenci v Italiji, ki smo ostali zvesti svojemu jeziku in rodu, politično organizirani in veljamo kot čisti pristni Slovenci samo tisti, ki se zbiramo v vrstah Slovenske demokratske zveze in Slovenske katoliške skupnosti. Slovenski komunisti in sploh leviciarji so se samostojnosti politične organizacije in delovanja odpovedali: eni so šli z italijanskimi komunisti, drugi z italijanskimi nennsocialisti, tretji so skupaj z Italijani skrpucali Neodvisno socialistično zvezo.

Slovensko stvar v Trstu predstavlja in zastopa na sedanjih volitvah samo Slovenska lista s kandidati Slovenske demokratske zveze in Slovenske katoliške skupnosti. Le ta lista se predstavlja slovenskim tržaškim volivcem s pristno slovenskim programom, ki ne vsebuje varljivih obljub in bobnečih vzklikov slovensko-italijanski vzajemnosti, prilizovanja nižjemu delavskemu razredu in sto očitkov na račun drugih strank in kandidatov.

Slovenci smo, mimo roja znanih rdečih dobro pitanih agitatorjev in njih so-potnikov, vsi delavci, ker se preživljamo le s svojim delom. Ne prodajamo varljivih obljub in ne izmoghavamo svojih sodelavcev, bratov in drugorodcev.

Ce pogledamo v zgodovino tržaških Slovencev, najdemo samo narodne zavodne Slovence, ki so se v vsakem oziru, gospodarskem, političnem in kulturnem trudili in žrtvovali, da so se Slovenci uveljavljali in se povzpeli na častno raven v tekmi z morjem italijanskega rodu. Slovenski socialisti niso nikoli pritisnili pomembnega pečata slovenski narodni stvari na Tržaškem. Res je, da se rdečarkarji spominjajo danes na tem področju večinoma obletnice pristno narodnih ustanov, prireditve in dogodkov. Proslavljajo jih kot svoje in tako kradejo zgodovinske zasluge narodnjakom! Komunistov takrat sploh ni bilo in so prilezli na dan šele po prvi svetovni vojni, po boljševiški revoluciji in se jeli predstavljati kot neke vrste odrešenikov delavskega razreda. Pa so se, voditelji, v resnici razgalili le kot pristni komolčarji za visoke stoličke, da z visokega lahko narekujejo pogoje mišljenja in življenja.

Kakega odločnega nastopa za slovenske pravice nismo še doživeli niti s strani komunistov, niti s strani ostalih leviciarjev.

Tito je pristal na odpravo Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je predstavljalo pravično zgodovinsko življenjsko pridobitev za Slovence tistega področja, ker bi v okviru STOja bili enakopravni z Italijani, to pomeni svobodni in neodvisni. Slovenski kominformisti so zlasti po znani resoluciji proti Titu iz leta 1948 naglo potegnili svoje otroke iz slovenskih šol. Titovci so sovražno pitali z nacionalisti naše izvoljene predstavnike, ko so ti nastopili v svojem materinem jeziku na seji goriškega provincialnega sveta. Te in mnogostevilne druge poteze slovenskih leviciarjev zgovorno dokazujejo, da sta jim jezik in narod postranska stvar, ker je njih cilj samo eden: zavladanje s komunistično diktaturo. Zato so slovenski leviciarji v Italiji podrejeni volji in cilju italijanskih komunistov in nennsocialistov.

Slovenska demokratska zveza in Slovenska katoliška skupnost sta tako ostali sami na političnem poprišču in si prizadevata uspešno in častno zastopati slovenski narod ter zagovarjati njegove pravice in koristi ter jih braniti pred teptanjem človeških pravic s strani raznoraznih nestrpnostev. V tem tihi važnosti in pomen sedanjih tržaških občinskih volitev ne le za tržaške, ampak za vse Slovence v Italiji, ker gre za najnujnost uspeha Slovenske liste. Ta naj dokáže, da Slovenci še tu živimo in nekaj terjamo: terjamo v mednarodnih pogodbah priznane, a s strani merodajnih činiteljev ne spostovane pravice.

Slovenski volivci se morajo zavedati, da gre lahko za usodno napako, ki utegne za vselej ogroziti njih položaj narodne jezikovne skupnosti, če oddajo slovenski glas neslovenskim odnosno laži slovenskim listam.

Slehernti zavedni Slovenec je zato dolžan ob sedanjih tržaških volitvah poučiti nevedneže in vse tiste, ki utegnejo postati plen zlasti leviciarskih propagandistov. Potem ko so titovci na vse grio proglasili za izdajalca vsakega zavednega Slovenca, ki se ni hotel pokoriti njihovi komunistični volji, se danes na tem predelu zamejstva še drznejše govorijo v imenu Slovencev, čeravno so se v bistvu slovensstvu odpovedali ter se raje predali drugorodnim komunistom odnosno socializmom.

Klor ima le trohico narodne zavednosti, naj ne zamudi časa, naj hiti na delo za zmago Slovenske liste, ker le glasovi dani tej listi bodo veljali kot glasovi slovenskih volivcev.

Zgodilo se bo lahko še hušje, in sicer da kominformisti, to je boljševiki Tita strmoglavijo in se tam polastijo državne oblasti. Tedaj nastane preplah med tržaškimi titovci, ki bodo zbegani iskali zavetišče pri italijanski komunistični partiji. Ta partija pa pravovrnično odločnih titovcev seveda ne bo sprejela. Prav tako ne kordice titovskih sopotnikov, ker ne bo trosila denar ljudem, ki zanjo niso bili in ne bodo vredni. Italijanski komunisti

bodo takrat še z večjo silo poudarjali le svoje italijanstvo in slovenski leviciarji se jim bodo morali strogo podrediti.

Le tisti slovenski leviciarji, ki imajo še nekaj narodne zavednosti in ljubezni do svojega rodu in materinega jezika, jim ne bodo sledili, marveč se bodo, upano, vrnili na že zapušeno pravo slovensko pot.

Tisti čas je lahko zelo blizu, saj poročajo listi, in titovci tega ne zanikajo, da so ruski boljševiki vrgli s padali odločne kominformiste na jugoslovanska tla za boj proti Titu. Toliko je res, da je Titova osebna straža zadnje čase močno ojačena.

Slovenska demokratska zveza in Slovenska skupnost ne zahtevata od slovenskega človeka nič drugega kot samo to, da živi slovenski. Da se ohrani Slovenca in svoje otroke vzgaja v ljubezni do slovenskega rodu in jezika. V ostalem zagovarjata obe organizaciji, ki se na volitvah predstavljata s Slovensko listo, popolnoma demokratske nauke ter gospodarsko in socialno pravičnosti.

Sorodne koroške slovenske organizacije SDZ in SKS na Tržaškem in na Goriškem so edine resnično slovenske politične organizacije v zamejstvu. Samo te, torej, predstavljajo slovensko stvar, ja zagovarjajo in branijo. Le njim gre zaupanje slovenskih volivcev v odločnih trenutkih kot so upravne volitve. V upravnih svetih moramo namreč imeti svoje odločne narodno zavedne predstavnike, ko že nimamo možnosti, da bi jih imeli tudi v poslanski zbornici in v senatu.

Kako pa pridemo do zmage na volitvah? Vsa, ki ima v Trstu sorodnike, prijatelje ali znance, naj poišče in pravilno pouči, da storijo vsi svojo demokratsko dolžnost. Lahko se nanje obrne tudi pisмено. Ne bo škodilo, če žrtvuje nekaj znak in nekaj kapljic črnila. Z besedo od ust do ust lahko demokratski dosežemo več kot če bi se širokoustili na shodih, katerih so se volivci že naveličali, ko jih je vendar vsako leto na pretek.

Pridno na delo vsi in Slovenska lista bo tudi tokrat zmagala!

Množične stranke, tako komunisti kakor demokrščani, imajo svoje aktiviste, ki vršijo propagando od ust do ust s tem, da obiščejo vsakega volivca posebej. Tu di demokratski smo dolžni postopati tako, Obiščimo slovenske volivce! Najprej tiste, ki so zvesti slovenski stvari. Nato tiste, ki se nam ne zdijo dovolj odločni, komu naj naklonijo svoj glas in jih je treba odločno prepričevati, vsestransko prepričevati o važnosti in pomenu nastopa Slovenske liste, o pravičnosti njenega programa, o nužnosti njenega uspeha za narodno stvar in čast. Na sto in sto slovenskih volivcev je skritih, izgubljenih po raznih zakotjih in krajih obširne tržaške občine. Mnogi živijo že v poitalijanečenih družinah, pa vendar nosijo v sebi še iskrico narodne topline. Treba jih je poiskati, listati po volilnih imenikih, beležiti, nastopati. Poiskati je treba pot do

njih: neposredno, s pomočjo prijateljev in znancev, končno pa po pošti.

Ne zamudimo nobene priložnosti, ne opustimo nobenega sredstva!

Treba je slovenske volivce bodriti, jih krepiti, ker so se premnogi udali strahu in obupu. Pokazati jim je treba lepšo bodočnost, saj se nikoli ni še zgodilo, da bi sonce zastalo in človeštvo obsenčila večna tema!

Sledit ni opustiti propagande niti med levo usmerjenimi slovenskimi volivci, tako med prepričanimi komunisti in socialisti, kakor med njihovimi sopotniki. Prepričani demokratski imamo sto in sto argumentov, ki govorijo za demokratsko stvar. Bodočnost delavskega razreda ni v komunistični revoluciji, ki ruši stare socialne razrede in kaste, da postavi novo kasto rdečih tiranov. Njegova bodočnost je v demokraciji, ki ne priznava privilegijev in kast, ki uči in uveljavlja popolno enakopravnost vseh državljanov in jim daje pravično dostojanstvenost. Nasilje ni še nikjer rodilo blaginje. Nobeni diktatorji ni še uspela trajnost, človek je svobodno bitje, ki ne sprejema nobene vrste okovov, ne tistih ki vežejo roke, niti tistih ki tarejo duha!

Do volitev manjka mesec dni. Dovolj je, torej na razpolago časa, da se opravi vse to propagandno delo, ki je velika dolžnost vseh slovenskih narodnjakov!

SKUPINA GORIŠKIH VOLIVCEV

Tito išče pomoč v Ameriki

Tito je torej že poslal v Ameriko posebno odposlanstvo, ki naj pri »kapitalističnih izkoriščevalcih« izposluje znatno denarno in gospodarsko pomoč njegovemu »zveličavnemu« socializmu, ki ne gre in ne gre naprej z mrtve točke.

Titov socializem je potegavščina za jugoslovansko delovno ljudstvo, za kmete in za tovarniške delavce, ki stradajo in trpijo pod pritiskom komunistične policije, Tita, Rankovića, Kardelja in ostalih rdečih avanturistov, katerim je pri srcu samo razkošje.

Titovci so z Naserjem pripravljali pravo zaroto proti Američanom, ko so se ti pretekli mesec izkrcali v Libanonu, poklicani od libanonske zakonite vlade.

Takrat je Tito hudo napadal Američane ter zahteval, da se zaradi ljubelega mira na svetu morajo iz Libanona umakniti.

»Ljublj mir« pa je v glavi Tita, Naserja, Hruščeva, Mao Tse Tungja in podobnih krvoločnih diktatorjev, sejalcev razdora in netilcev vojnih zapeljajev pomenil samo škodoželjnost nenasičnih volkov, katerim so Američani, z izkrcanjem v Libanonu prestigli komunistične prevratne račune in nakane.

In glej, čudo, Tito išče pomoč prav pri tistih imperialističnih Američanih, ki so pravočasno na demokratski način rešili Libanon. Berači za pomoč, ki naj ga reši pred grozno moskovsko, pekinško, bolgarsko in celo albansko predrznost. Ta komunistična banda zalezuje Tita komunistu, ker ga ima za izdajalca komunistične mednarodne solidarnosti. Rdeči banditi se obmetavajo z očitki, psovkami in grožnjami prav po načinu roparjev, ker tudi oni ropajo svobodo, mir in blaginjo človeštva.

Albanski diktatorji obtužujejo Tita, da je med vojno poklal na tisoče Albancev, kot da albanski komunisti niso poklali na tisoče svojih sodržavljavov nekomunistov, da so se s krvjo zvlekli na oblast.

Tudi padec fašizma bi morali proslaviti

Letos je 15 let odkar je padel fašizem. Petnajste obletnice tega zelo pomembnega in zgodovinskega dogodka so se spomnili le nekateri italijanski listi iz notranjosti republike in pa razna združenja bivših borcev druge svetovne vojne, ki so izdala javni proglas. Eden takih proglasov v Milanu ostro obsoja dejstvo, da je danes, po tolikem trpljenju, ki ga je ves narod zaradi fašizma preživel, dovoljeno prosto zbiranje nekdanjih fašistov okoli Mussolinijevega grobišča.

In res, človek, ki je bil na smrt obsojen in ustreljen, ker je bil kriv zloglasne diktature s teptanjem človeških pravic in ki je slednjič pogнал narod v vojno in z njo upropastil državo, počiva v grobnici in njegovi fašistični gorečniki ga tam lahko obiskujejo, obožujejo in poveljujejo. Premnogi državljani pa, med temi mi Slovenci, ki smo bili glavna žrtev fašizma, smo še danes v svojih pravicah zapostavljeni in nas nekateri oblasti na Goriškem prezirajo in sovražno na nas gledajo, kot da bi krivic vojne in vojnih posledic bili krivi mi, in ne fašisti ter razni fašistični hijerarhi, ki so tudi v Gorici danes zopet na oblasti.

V Trevizu, kjer je pomrlo veliko šte-

ŠPORTNI DROBIŽ

Od sobote 30. avgusta do nedelje 7. t. m. so odigrali v Franciji trinajsto povojno kolesarsko svetovno prvenstvo, katerega so se udeležili najboljši kolesarji vsega sveta.

V Reimsu so nastopili tekmeči, ki so se potegovali za naslov v cestni vožnji. V tekmi za diletante je dosegel prvo mesto Nemeš Schur, med profesionalci pa se je uveljavil Italijan Baldini.

V nedeljo 7. t. m. je v krožni dirki po Venetu dospel prvi na cilj kolesar Zamboni, svetovni prvak Baldini pa je s svojim sedmim mestom izboljšal svoj položaj v tekmovalstvu za naslov državnega prvaka, ki mu bo po vsej verjetnosti ostal.

10. obletnica „Klica Triglava“

Letos 15. avgusta je minilo deset let, odkar je izšla prva številka »Klica Triglava«. Kakor znano izhaja »Klica Triglava« v Angliji in ga izdaja »Slovenska Pravda«. Do 23. avgusta letos je izšlo točno 231 številk tega važnega, zelo pomembnega in cenjenega lista, na katerega je vredno, da se naroči vrsta slovenskih ljudi, zlasti razumnikov.

»Klica Triglava« je odličan in vzoren slovenski list, ki obravnava vsa vprašanja, ki se tičejo Slovenije in Slovencev, Jugoslavije in Jugoslovancev. Objavlja, to lahko rečem mirne vesti, članke stvarne vsebine in gleda resnici naravnost v o-braz. »Klica Triglava« ni glasilo mož, ki bi se radi uveljavili in si utrdili pot do političnih zaslug, ampak slovenskih mož, katerim sta pri srcu samo narod in domovina. List je strogo demokratskega duha in širi samo demokratske nazore in vzore.

Kar čitatelja najbolj presune, je globoka ljubezen do naroda in domovine, ki jo »Klica Triglava« goji in uči. V tem oziru mora vsakdo potrditi, da so njegovi članki pisani z zlatim peresom in tudi rosnih oči.

Tudi njegovo odkritosrčno hrepenenje in prizadevanje, da bi med Slovenci in Jugoslovani sploh zavlada, po odpravi komunizma, resnično demokratsko sožitje odlikuje list in njegove požrtvovalne izdajatelje.

Izdajatelji lista mnogo žrtvujejo, ker globoko in vsestransko ljubijo resnico in pravičnost. V preganstvu so se umeli zbrati in odločiti za delo, ki naj pomaga narodni stvari, resnici in demokraciji.

»Klic Triglava« bodo z veseljem in radovednostjo čitali bodoči slovenski rodovi, in v njem našli pravilne življenjske smernice.

Nobenega strankarstva in sektaštva, nobene nevošnjivosti in zahrbtnosti ni najti v »Klic Triglava«. Le tu pa tam se mora list zagovarjati in tolmačiti svoje objavljeno gradivo, ker resnica, ki mu je merilo in vzor, tu pa tam koga zadene...

Za svojo osebo rečem, da mi list zelo ugaja, prečitam ga od prve do zadnje besede vsako številko in vselej najdem nekaj novega in zanimivega.

Ce bodo bodoči slovenski rodovi sprejeli nauk in ljubezen, ki ju »Klica Triglava« širi in goji, bodo našli pravo pot v življenju!

Izdajateljem in sodružnikom »Klica Triglava« vse hvaležno priznanje ljubiteljev naroda, domovine in resnice!

Dr. Avgust Sfiligoj

Volitve v Ronkih

Goriški prefekt je razpisal volitve v Ronkih za 9. novembra. Ker niso mogli izvoliti župana in sestaviti občinskega odbora, so v Ronkih imeli komisarja. Morda bodo nove upravne volitve prinesle drugačen izid. Tak, da bodo lahko izvolili župana in odbor.

Slovenski „raztrganci“?

Tudi italijanski listi poročajo, da je meseca avgusta odšlo iz Italije v Jugoslavijo 24.670 oseb, iz Jugoslavije pa da je prišlo v Italijo 78.335 obiskovalcev. To pomeni da prinaša tako visoko število jugoslovanskih obiskovalcev, ki v Gorici nakupujejo blago, življenje mestu. To smo dolžni povedati, ker je nedavno tega, kot smo poročali, »Gazzettina« prinesel članek izpod peresa nekoga nevedneža, v katerem se jugoslovanski obiskovalci Gorice nazivajo za »raztrgance«.

ŠOLSKE VESTI

VPISOVANJE

V vse razrede Nižje srednje in Strokovne šole v Gorici se prične 1. septembra in zaključit 25. septembra. Kdor se hoče vpisati v I. razred Nižje srednje šole, naj prinese s seboj potrdilo, da je z uspehom opravil sprejemni izpit. Za druge razrede in pa za Strokovno šolo je potrebno šolsko spritevalo preteklega šolskega leta.

OBVESTILO

Ravnateljstvo GIMNAZIJE-LICEJA in UCITELJISKA s slovenskim učnim jezikom v Gorici obvešča, da je vpisovanje za novo šolsko leto 1958-59 odprto do 25. septembra 1958.

Vpis je obvezen tudi za one dijake, ki so že bili vpisani in ki še posejajo šolo. Za morebitna pojasnila je na razpolago tajništvo, ki je odprto vsaki dan od 9. do 11. ure.

POPRAVNI IZPITI NA OSNOVNIH SOLAH

Jesenski rok izpitolv se prične na vseh osnovnih solah goriškega in doberdobskega okrožja dne 22. septembra t. l. ob 8.30. Podroben razpored je sledeči:

Goriško okrožje: 22. sept. izpit čez II. razred v Gorici, ul. Croce in Randaccio, v Standrežu, Podgori, Pevmi (za Pevmo in St. Maver) in Steverjanu.

23. in 24. sept. izpit čez III. razred na vseh prej imenovanih solah.

25., 26. in 27. sept. izpit čez 5. razred na vseh prej imenovanih solah.

25. in 26. sept. izpiti čez II., III. in V. razred na Valerišu.

23. in 24. sept. izpiti čez II. in III. razred na Plešivem.

27. sept. izpit čez II. razred v Skrljevem.

29. sept. izpit čez II. razred v Jazbinah.

Doberdobsko okrožje: 22. sept. izpiti čez II. in III. razred v Doberdobo, Sovodnjah, Dolu in Rupi.

25. in 26. sept. izpit čez V. razred isto.

23. in 24. sept. izpiti čez II., III. in V. razred v Gabrijah in Na Vrhu.

Izpitne komisije so iste, kot v prvem roku.

Istočasno se bo vršilo tudi vpisovanje, ki se zaključit 30. t. m. Otroci rojeni 1. 1952 (za prvi razred) so dolžni predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju, ostali pa sprejvali.

Šolsko leto 1958-59 se otvori dne 1. oktobra s šolsko mašo.

IZID IZPITOV V JESENSKEM ROKU

Na klasični gimnaziji se v jesenskem roku roku izdelali sledeči dijaki:

Ces IV. razred: Ivan Figelj, Dantijel Paulin.

Cez II. licej: Marijan Cernic, Roman Di Battista, Maksimilijan Gergolet, Silvan Kerševan, Aleksandra Miklus in Majda Sfiligoj.

Cez II. licej: Irena Brumat, Valnera Kocjančič in Jožef Marcusa.

Sprejemni izpit v I. licej se izdelali: Ernest Anselmi, Aleš Cussich, Venceslav Devetak, Marija Elsbacher, Pavel Maureršig, Adolf Peršolja in Salvador Venosi.

Na učiteljsko se izdelali:

Cez I. razred: Sentina Bordon, Nives Cigoj, Silva Di Dio, Joško Marinig in Maritan Terpin.

Cez II. razred: Marija Comi in Rozana Marinig.

Spomenik in grobišča borcem IX. korpusa

Na Trnovem so zgradili spomenik in grobnico padlim borcem IX. korpusa partizanov. Borci niso krivi komunizma, ker so se borili za pravično stvar proti okupatorju in tlačitelju na strani zavezniških sil.

Kaj so na spomenik napisali, ne vemo. Ce so vklesali vzklrike komunizmu, moramo reči, da ne odgovarjajo idealom, za katere so padli borci žrtvovali svoje življenje.

V zvezi s tem spomenikom je treba spregovoriti še besedo v spomin slovenskih žrtvev italijanskih taborišč. Zakaj se jugoslovanske oblasti ne spomnijo tudi teh žrtvev italijanskega fašizma in vojne, zakaj ne prepeljejo domov zemeljskih ostankov nesrečnih mučnikov in jim postavijo časten spomenik? Mar zasluži čast, hvalo in spomin samo borci?

To smo dolžni napisati, ker vemo, da so marsikje v Italiji poskrbeli za to, da so grobišča slovenskih žrtvev italijanskih taborišč prekopali in s tem odpravili sled in spomin za njimi!

Pismo, ki ga je naš dopisnik prejel na primer od župana iz Trevisa se zaključuje takole: »Nadalje Vam sporočam, da ministarstvo ni nikoli poskrbelo za kako posebno počastitev žrtve in ne izhaja, da bi bili v teku ukrepi takega značaja.«

Italija ima seveda ves interes, da ni takih znakov na njenem ozemlju...

V proslavo bazoviških žrtvev je govoril tudi komunist Postogna

Čudno zadržanje „Pr. dnevnika“

Svoječasno, potem ko je kominform obsojal Tita, smo poročali, da je komunist Postogna iz Milj proslavil slovenske žrtve fašistične krutosti, tiste namreč, ki jih je rimsko posebno sodišče obsodilo na smrt. Za nami se je takrat oglašil še »Primorski dnevnik« in poročal, kako se je Postogna držal na razpravi v Trstu, ko je posebno sodišče decembra 1941 sodilo trem skupnam slovenskih protifašistov, med katerimi se je, čudno, znašel tudi Giovanni Postogna. Ko je imel zadnjo besedo preden so sodniki odšli v posvetovalnico, je Giovanni Postogna vstal in z vso odločnostjo zakričal, da je sicer komunist, toda Italijan, ki nima nič opraviti z ostalimi obtoženci... Tu je izrazil na račun ostalih obtožencev zelo ogorčene in hudo žaljive besede, ki jih je tudi »Primorski dnevnik« svoječasnno priobčil.

Prav ta »Primorski dnevnik« je mirno poročal v terek 9. t. m., da je tudi Giovanni Postogna govoril na letošnji proslavi bazoviških slovenskih junakov, ki so bili in ostajajo narodno zavedni fantje in ne komunisti. Danes je »Primorskemu

Zakaj bežijo iz lastne domovine?

Sadovi razumne socialne politike

(Londonsko pismo)

»Demokracija« je v preteklosti pogostokrat protestirala proti vračanju jugoslovanskih beguncev. Tudi javno mnenje v zahodnem svetu je v posameznih primerih obsojalo nasilno repatriacijo. Največkrat pa je nasledilo potegavščinarstvo Titovega režima, ki obrača odprto dlan enkrat proti Moskvi, drugič proti Zahodu. In ko se Tito nasmehe Zahodu, svet rad pozablja, da je Titov režim komunistični in da bo tak ostal vse do svojega konca.

Posebni dopisnik švicarskega dnevnika »Neue Zürcher Zeitung« je meseca avgusta obiskal razna taborišča jugoslovanskih beguncev v Avstriji in o svojih izsledkih napisal nekaj najglavnejših ugotovitev. Med drugim piše tudi tole:

»Glede jugoslovanskih beguncev imajo ljudje lahko različna mnenja, ali že samo dejstvo, da ljudje bežijo iz lastne domovine dokazuje, da tamkajšnje razmere še vedno poganjajo na tisoče in tisoče državljanov v nezakonite pobege. Podpredsednik vlade Ranković je meseca marca objavil trditve, da je letno izseljevanje iz predvojnega Jugoslavije znašalo kakih 30000 oseb. Pri tem je dodal, da nova jugoslovanska industrija vsako leto lahko zaposli novih 180000 delavcev. In prav s to samovoljo se je - kot je to pri komunističnih navadah - lopnil po ustih. Kljub taki visoki možnosti zaposlitve je namreč prav leta 1957 nič manj kot 30000 Jugoslovancev ilegalno zbežalo iz lastne domovine. Prav tako prikazovanja - zatrjuje švicarski dopisnik - razkrivajo Rankovićev ceno demagogijo. Da bo ironija še večja se komunistična propaganda na vse kriplje trudi, da te begunce kvalificira za »gospodarske izseljence« in odločno zanikuje, da bi ti ubežniki bili kaj drugega kot »gospodarski begunci.«

Politična in gospodarska beda

»Zakaj bežijo Jugoslavlani, največkrat po skrajno nevarnih stezavah v tujino?« se sprašuje dopisnik. »Gotovo je med temi nesrečniki tudi nekaj takih, ki bi težko zaslužili pravico na zatočišču; so tudi taki, ki so zagrešili po kako kriminalno dejanje ali so se s pobegom hoteli izogniti vojaške službe. Število takih pa znaša komaj 20 odstotkov vseh beguncev. So tudi taki, ki odhajajo v svet po vzorih svojih prednikov. Ta pojav je značilen za vse balkanske dežele. Prav nasproti tem izseljenecem kaže komunistična diktatura vso svojo perfidnost, kajti v vsaki civilizirani državi odhajajo izseljenci v tujino zakonito, s potnimi listi in potrebnimi vizumi. Trditve jugoslovanske komunistične propagande, da dobi danes že skoraj vsak državljan potni list, je gola laž. Kdor količnik pozna razmere v Jugoslaviji, ve, da je v Zagrebu in Ljubljani razmeroma lahko dobiti potni list, čeprav mora prosilec plačati državi za to uslugo polno tretjino svoje mesečne plače. V Beogradu, v središču komunistične birokracije je to mnogo težje, po notranji poti pa je zahteva po potnem listu povezana z dolgotrajnimi preiskavami UDBE in v mnogih primerih je še sama zahteva nevarna za prosilca. Tako ne preostaja drugega kot ilegalni beg čez mejo.

Večino jugoslovanskih beguncev pa ne sestavljajo niti sumljivi elementi niti navadni izseljenci. Velika večina beži zaradi nevzdržnih političnih in gospodarskih razmer v upanju, da bodo na Zahodu našli svobodno in srečnejšo eksistenco. Razgovori z begunci in uradni spisi nudijo žalostno sliko dežele, katere režim v 13 letih svojega vladanja ni v stanju, da nudi svojim državljanom kolikor toliko dostojno življenjsko raven. To je dežela, v kateri nenehno eksperimentirajo in kjer si v množici siromašnih in obubožanih povprečnih ljudi pomaga samo tisti, ki se kot politični privravec udiinja vladajoči kasti.

Pretesljivo je poslušati jugoslovanske begunce po avstrijskih taboriščih, kako navadni delavci s svojimi rodbinami živijo z 9000, 11000 ali 13000 dinarji na mesec, stisnjeni v obupnih stanovanjih. Od teh svojih bednih plač plačujejo od letos dalje še davke. Če ste sami živeli dalj časa v Jugoslaviji (dopisnik je sam prebival nekaj let v Titovi Jugoslaviji), potem vam morajo biti znane muke in trpljenja teh ljudi, ki morajo poleg vsega od jutra do večera poslušati slavospeve »srečni socialistični izgradnja«. Celotna delavska enomesna plača ne zadostuje za nakup ene obleke. Vsako splošno po- višanje mezd, zaradi režimskih pogreškov, avtomatično dviga tudi cene. Večje nabavke kot n. pr. zimska suknja, radijski sprejemnik ali pohištvo so mogoče samo na visoka obročna odplačevanja.

Istočasno pa vsi ti preprosti ljudje morajo molče gledati, kako si ravnatelji podjetij gradijo vile, kako se prevažajo z razkošnimi ameriški avtomobili in kako odhajajo v tujino, kadarkoli se jim zljubi. Celotna navadna partija, soglasno izjavljajo begunci, zaslužijo po tovarnah in uradih povprečno po 2000 do 3000 dinarjev mesečno več kot navadni delinci. Ti tudi prejema nagrade in najbolje plačana mesta. Zato se ti partijski kaj radi bahajo, da pripadajo vladajoči kasti in smatrajo sebe za državljane prvega reda. Na vprašanje, ali je znano pismo Centralnega komiteja meseca februarja kaj spremenilo razkošno življenje partijskih funkcionarjev, odgovarjajo begunci z ironičnim nasmehom: »vrana vrani ne izključuje očila«

Mladina beži

Večina beguncev iz Titove Jugoslavije so mladi ljudje med 18 in 30 let starosti. »Ako se ne vpišete v partijo, ali ne si-

mulirate, da ste komunist, ni nobenih izgledov za življenje. Mi pa hočemo prosto dihati, hočemo napredovati in zaslužiti.« Tako soglasno zatrjujejo ti mladi ljudje. Med begunci so zasebni obrtniki, ki jih je ugonobila brezvestna davčna politika, so kmečki sinovi, katerim ne dovoljujejo da bi si nabavili poljedelske stroje, ker se niso priključili »zadrugam...«

Zanimivo pa je, da je po taboriščih izredno malo razumnikov, inženirjev, tehnikov ali trgovcev. Ti največkrat zapuščajo deželo na legalni način ali pa ostajajo v tujini, v katero so dospeli kot specialisti ali športniki.

Za vse ustanove, ki se bavijo z jugoslovanskimi begunci, se kar samo po sebi postavlja vprašanje, ali naj te begunce tretirajo kot »politične begunce« ali naj jih uvrščajo v novo kategorijo »gospodarskih beguncev«. V resnici samo manjšina teh beguncev lahko tudi dokaže, da so jih policijsko preganjali iz političnih pobud. Potrebno pa je podčrtati, da je v neki komunistični državi zelo težko razlikovati politiko od gospodarstva. Niti sam marksistični nauk ne pozna takega razlikovanja. Zato je potrebno gospodarsko uboštvo Titove Jugoslavije smatrati kot nedeljivo celoto z zadržljivim političnim in gospodarskim ozračjem. Dejansko je okrog 30 odstotkov beguncev, ki lahko dokažejo da so bežali iz političnih razlogov. To so v prvi vrsti bivši ali pred kratkim amnestirani politični zaporniki, ali sinovi očetov, nad katerimi se znašajo komunistični maščevalci. Ti ljudje preživljajo v Titovi Jugoslaviji pravi pekel,

obsojajo jih za najmanjše prestopke ali pa celo povsem po krivici. Ko iščejo delo po tovarnah, jim odgovarjajo: »Takah elementov ne trpimo med nami!«

V naslednjem članku se dopisnik bavi z vprašanjem zatočišča. Življenje jugoslovanskega begunca poteka nekako takole:

»Razmeščajo jih po taboriščih Wagner ali Annabüchel pri Celovcu. Tu avstrijske oblasti raziskujejo, kakšne so bile pobege za pobeg. Če beguncu priznajo zatočišče, ga odpošljejo v eno izmed številnih taborišč v Gornjo Avstrijo ali Solnograško. Tu čakajo na morebitno izselitev. Maja je bilo po teh taboriščih še kakih 6000 jugoslovanskih beguncev. Mnogi so našli zaposlenje izven taborišč.

Nasilno vračanje Titu

Tiste begunce pa, katerim niso priznali pravice zatočišča, prevažajo v zaprtih transportih na mejo v roke ODBE. Negativne odločbe avstrijskih oblasti pregleduje zastopnik Visokega komisarja OZN za begunce. Do marca letos so bile avstrijske oblasti širokosrčne, sedaj pa so kriteriji znatno strožji. Sedaj repatriirajo skoraj 50 odstotkov vseh beguncev. Razlogi so povečani prilivi beguncev iz drugih komunističnih dežel. Majhna, nevtralna Avstrija, ki meji na tri komunistične države, je veliko storila za sprejem beguncev v zadnjih letih, zato je od te države težko zahtevati, da prenaša še večja bremena. Zato pa je nujno potrebno, da se v akcijo povežejo medna-

rodne organizacije s finančnimi podporami zahodnih držav. Pred časom je čitatelj dnevnika »New York Times« predlagal, naj bi del pomoči, ki jo ameriška vlada daje Titu, uporabili za pomoč jugoslovanskim beguncem. To je vsekakor odlična zamisel, vendar bi z njo rešili samo eno stran begunskega problema. Glavni razlog za vračanje beguncev ni finančna značaj, ampak povečano omejevanje sprejemanja beguncev v prekomorskih deželah.

Po avstrijskih policijskih taboriščih životarijo begunci z afeidiviti za vselitev v ZDA, kjer jih čakajo svojci ali sorodniki s preskrbljenim zaposlenjem. Zaradi nekih težko razumljivih birokratskih predpisov pa se je zadeva zataknila in tako morajo ti trpiti nazaj v Titov raj. Tudi Kanada in Avstralija omejujeta vselejvanje in prav s temi problemi bi se morale učinkoviteje baviti poklicane organizacije in države. Ni pravično in še manj umestno, da se zaradi zunanjepolitičnega zadržanja jugoslovanskih komunistov izvajajo zaključki o notranjopolitični situaciji Titove Jugoslavije. Tako sedaj kot v preteklosti je na žalost še vedno dovolj stvarnih razlogov, ki ljudi naganjajo, da bežijo iz Jugoslavije. Prav zato je problem jugoslovanskih beguncev stvar, ki se tiče vsega svobodnega sveta. K rešitvi tega vprašanja bi morali prispevati vsi, ki se smatrajo za privrženca svobode in demokracije.

To so trezne in pametne besede uglednega švicarskega dopisnika. Pričakujemo, da ne bodo padle na nerodovita tla.

XI. JESENSKO SLAVJE NA OPČINAH

Pomembna narodna manifestacija

Tradicionalno jesensko slavlje SDZ na Opčinah v nedeljo dne 31. avgusta se je razvilo v pravo narodno manifestacijo tržaških in goriških Slovencev. Vreme je bilo z delno pooblačitvijo neba kot naročeno. Košata drevesa g. Podobnika in prijetni travniški vrt g. Kalina v sredi Opčin, oboje je za naše razmere čudovita redkost.

Kmalu po četri uri so se pričeli zbirati gostje, in do pričetka povsem novega in izredno razgibanega sporeda je bil obsejni prostor nadvse zadovoljivo napolnjen. Posebno številna je bila udeležba mladine. Ta je namreč prevladovala na odru in tudi med gledatelji. Goričani so se pripeljali z velikim natrpanim avtobusom, kar je vzbujalo med Tržačani splošno priznanje, zakar moramo organizatorjem tržaškega izleta izreči najpri- srčneje priznanje.

Jesensko slavlje je otvoril predsednik SDZ, dr. Josip Agneletto. Med drugim je dejal:

»Danes enajstič otvarjam Jesensko slavlje SDZ, desetič na Opčinah. Moj pozdrav vam vsem, vsem Opencem, vsem Slovencev, bratom Hrvatov in Srbom na Tržaškem in v Italiji sploh in tudi našim sorojakom italijanske narodnosti! Moj pozdrav pa hiti našim bratom v Ju. goslaviji in vsem onim, ki so razkropljeni po vsem svetu z živo željo, da bi se že kmalu vrnili na svoje domove v svobodno domovino.«

Politični program „Slovenske liste“

(Nadaljevanje s prve strani)

od daleč ne dosega povprečja donosnosti enakih kategorij na preostalem državnem ozemlju. Odkar je občinski dodekatek na zemljiški davek tako visoko preobremenil zemljske posestnike, je preosnova klasifikacije neizogibna.

SPLOSNE GOSPODARSKE POBUDE, v kolikor spadajo v občinsko pristojnost, so v tržaškem primeru nujne. Ni zdravih občinskih financ brez cvetočega gospodarstva in splošne blaginje, ni pa blaginje brez polne zaposlitve. Zato mora občina z vsemi razpoložljivimi sredstvi in ukrepi pospeševati razvoj tržaške gospodarske dejavnosti.

USTANOVITEV POPOLNE PROSTE CONE je tisti osnovni ukrep, ki naj omogoči, da se Trst dvigne iz sedanjega gospodarskega mrtvila in si že v naprej ter pravočasno zagotovi vlogo ene izmed najvažnejših luk nastajajočega Skupnega tržišča in kasneje Združene Evrope.

Tržaška občina ne sme odnehati, dokler ti ukrepi ne bodo sprejeti, uzakonjeni in uresničeni. Poleg tega se mora občina vztrajno zavzemati za povečanje trgovske mornarice, pomorskih in zalednih zvez, za industrializacijo, za pospeševanje kmetijstva in za razvoj tujskega prometa v Trstu in okolici.

CIM SIRSA SAMOPRAVNA AVTONOMIJA TRSTA IN OKOLICE je v tesni povezanosti s posebno vlogo in položajem Tržaškega ozemlja. Zato mora tako samopravno tržaška občina odločno zahtevati in podpirati.

Občina in socialno skrbstvo

BREZPOSELNOST, ki je v Trstu in okolici posebno huda, je treba odpraviti s povečanjem splošne gospodarske dejavnosti. Občina ne sme zagovarjati in podpirati zadrževanja odvisnih beguncev na tržaških tleh s čemer se na drugi strani poganjajo domačini v tujino.

Po posebnem pozdravu zastopnikom SKS in SLOVENSKE PROSVETE, SDD in SPM ter zlasti bratom in sestram iz Goriškega, se je predsednik zahvalil vsem, ki so s sodelovanjem in gmotno pomočjo pripomogli k letošnji prireditvi. Nadaljeval je:

»Letos praznujemo tradicionalno jesensko slavlje pred novimi občinskimi volitvami v zavesti in s trdnjo voljo, da si priborimo v mestnem svetu vsaj dva slovenska narodna zavedna zastopnika. K temu pa moramo prispevati prav vsi Slovenci, vsak po svojih močeh. Če bomo napeli vse svoje sile, če bomo s prepričevalno besedo vzpodbujali narodno zavest

Openska procesija

Vsako leto prirejajo v prvi polovici septembra na Opčinah crkveno slovesnost v čast Matere božje. Letos, v nedeljo, dne 14. septembra bodo ob 16 uri v openski cerkvi marijanski praznik še prav posebno in slovesno proslavili.

Tržaški duhovniki vabijo vernike k čim številnejši udeležbi.

v slovenskih srcih, uspehi gotovo ne bodo izostali.

Ko je predsednik povedal, da je slavlje namenjeno razvedrilu in povezanosti Slovencev med seboj, je svoj govor zaključil še z naslednjimi ugotovitvami:

»V tej dobi nemirov, razburjanj, groženj, spletk in oboroževanj v svetovni politiki, se nam na evropskem obzorju vendar zrcali svetla točka, ki bo prinesla vsem evropskim narodom, posebno pa še delovnemu ljudstvu in siromašnim slojem dovolj dela, več zaslužka in boljše bodočnost. V mislih imam Evropsko skupnost in Skupno evropsko tržišče. Uresničenje te zamisli bo v našem mestu razpršila sedanje megle težav in skrbi. Demokratični Slovenci smo se odločno in odkrito izjavili za to zamisel.«

»Zato nič strahu in pogumno naprej! Ko boste dvignili čase, napijte boljši bodočnosti, ki je pred nami!«

Predsednikovim besedam so poslušalci s ploskanjem burno pritrjevali.

Kot prvi je nastopil mešani pevski zbor »Avgust Tancec« iz Nabržine pod mojstrskim vodstvom prof. Mamola. Zapel je 4 pesmi, med temi tudi Nedvedovo »Oj zbogom ti planinski sveta«. Po daljšem presledku smo zopet enkrat poslušali tenorista Bruna Kralja, ki je s svojim mehkim, liričnim glasom občuteno zapel »soloe« v tej pesmi. Zbor razpolaga z različnim glasovnim materialom, in z rednimi vajami bi postal kvaliteten zbor.

Nato je možki oktet »Planika SKPD« iz Gorice zapel 4 pesmi: »Korotanski« Emilia Komela, »Od Celja do Zavca« Cirila Greglja, »Sopeke« Ferda Juvanca in »O kresu« Petra Jereba. Disciplina, lepo in ubrano petje ter pravilno podajanje nam pričajo, da gojijo mladi goriški pevci slovensko pesen z veliko ljubeznijo.

»Trio« iz Doline je zaigral več veselih melodij in zlasti elektriziral mlado in staro. »Duo« je prav lepo zapel nekaj Avsenikovihih popevk ob spremljavi »Tria«.

Posebno presenečenje pa je bil nastop desetletne Milojke Savle iz Gorice, ki je zapela ob spremljavi »Veselega tria SKPD« iz Gorice tri Avsenikove popevke: »Tam kjer murke cvetoe«, »Prelepa Gorenjska« in »Na Rolekue«.

S svojim gotovim podajanjem in lepim, zvencenim glasom je Milojka namah osvojila srca poslušalcev, ki niso štedili s ploskanjem. Slovenske mamice in očetje, slovenski otroci in mladina, vse to je obkolilo oder. Z odprtimi usti so sledili Milojkinemu žrgolenju in pri tem se je od radosti in ganljivosti utrnula tudi po kaka solza sreče. Mlada pevka ima izvrsten glas in talent. Morda bi se našel posameznik ali organizacija, ki bi se zavzela za solanje mlade Milojke.

»Veseli trio« je nato zaigral še nekaj Avsenikovihih skladb.

»Veseli odere« je z duhovitimi hudomušnostmi in posrečenimi zbadljivkami ter mojstrsko odrsko rutino izzival plobe smeha in zasluženega ploskanja. Se nikdar ni »Jesensko slavlje« v preteklosti pripravilo tako skrbno izbranega in izvajenega sporeda in tudi občinstvo se še nikoli ni tako prisrčno zabavalo kot letos.

Dolinski godci pa so vrteli plesoče pare tja do polnoči.

Američani telefonirajo...

V Združenih državah se lahko pohvaljo da razpolaga njihova dežela z najgostejšim telefonskim omrežjem na svetu. V Evropi je v telefonskih zvezah na prvem mestu Švedska. Samo mesto New York ima še enkrat toliko telefonskih priključkov kot vsa Sovjetska skupaj.

Od številnih preosnov, ki jih je svoječasno uresničila laburistična vlada na Angleškem (nekateri so se izkazale za neučinkovite in celo škodljive ljudski blaginji in so jih zato tudi odpravili), je najhujše borbe za in proti povzročala Državna zdravstvena ustanova (National Health Service). Nobena od preosnov pa se tudi med ljudstvom ni tako globoko zakoreninila in popularizirala kot prav državno socialno skrbstvo.

Državna zdravstvena ustanova je postala simbol sodobnega ustroja državnega socialnega skrbstva. Celotno najdoločnejši nasprotniki te zamisli ne bi danes tvegali predloga, da se kolo zavrti nazaj in odpravi Državna zdravstvena ustanova. Tudi po desetih letih svojega obstoja, še vedno ne manjka spornih vprašanj, vendar ustanovi kot taki nihče resno ne odreka upravičenosti obstoja.

Aneurin Bevan, takratni minister za socialno skrbstvo je uresničil zamisel ob brezplačni zdravniški oskrbi. Z revolucionarnimi ukrepi je razrazil načela čistega zdravniškega zavarovanja. Zdravstveno oskrbo je naprtil davkoplačevalcem. Za paciente je uvedel brezplačno zdravljenje, do katerega ima pravico slehri prebivalec Britanskega otočja. Revez ali bogataš, državljan ali le prigradni izletnik, vsakdo uživa pravico do brezplačne zdravniške in zobozdravniške oskrbe po lastni izbiri zdravnika, pravico do brezplačne nege v bolnišnici in do brezplačnih zdravil, očal, protez, umetnega zobovja in po potrebi celo do peruk, itd. V začetku seveda ni manjkalo hudih protestov s strani zdravnikov tako na Angleškem, še hujših kritik pa izven Anglije. Vsi ti glasovi so vsaj v Veliki Britaniji povsem umolknili.

Z izjemo maloštevilnih visokoplačanih zdravnikov specialistov so se britanski zdravniki v celoti pridružili Državni zdravstveni ustanovi, ki jim jamči stalni letni dohodek, pri čemer so posamezniku točno odmerili število pacientov. Vsakemu zdravniku ostaja pri tem popolna svoboda za izvrševanje zasebne prakse, v nasprotju z zadnjimi Titovimi ukazi, ki diktatorsko odpravljajo v Jugoslaviji vsako zasebno zdravniško delavnost. Morda temu ni toliko kriv Tito sam kot pa pravoverni komunistični zagrizenci na Slovenskem, ki so prvi v državi prepovedali zasebno zdravniško prakso, čeprav anovi razreda za svoje osebne potrebe obiskuje tuje specialiste ali jih kliče k posteljam partijskih mogočnikov. Prav tako ni na Angleškem nihče, ki prestopa zdravniško ordinacijo, primoran, da se poslužuje Državne zdravstvene ustanove. In vendar ukrepa tako 97 odstotkov prebivalcev. Ze vedo, zakaj.

Državne zdravstvene ustanove niso ustanovili zaradi kake komunistične dogmatične pravovernosti, ampak iz velike in splošne potrebe. V Angliji - kot v mnogih drugih državah - je bilo pred uveljavljanjem zdravstvene preosnove, zdravljenje izredno draga zadeva. Se dražja pa je bila bolnišničarska oskrba. V začetku so se seveda v ordinacijah drenjale nepregledne množice, ki so se želele naknadno brezplačno znebiti vseh tegob, katerih zdravljenje jim je v preteklosti onemogočalo njihovo premožensko stanje. To je veljalo zlasti za nego zanemarjenega zobovja, za zdravljenje kroničnih obolenj, odlaganih operacij itd. Te zdravstvene zanemarjenosti britanskega prebivalstva so sedaj odstranjene, in učinki ne izostajajo.

Zdravstveno stanje prebivalstva in posebej še otrok se je znatno izboljšalo. Nova zdravila niso danes dostopna zgolj premožnim. Tuberkuloza in spolne bolezni so skoraj popolnoma že izginile, žledolena obolenja so se z izboljšanjem zobne nege čudovito zmanjšala. Zdravniške ambulante niso več prenapoljene kot v prvih letih obstoja Državne zdravstvene ustanove.

Vsekakor je morala že laburistična vlada omejiti načela brezplačnega zdravljenja. Danes zahtevajo malenkostne zneske za vsak zdravniški recept, prav tako za nabavo očal in umetnega zobovja. Stroške zdravljenja ne krijejo več v celoti iz davčnih prihodov, ampak 75 odstotkov. Od preostalih 25 odstotkov krijejo 15 odstotkov iz dohodkov Državnega socialnega zavarovanja, 5 odstotkov prispeva bolnik, ostalo pa poravnava občina.

V tujini se pogostokrat javno mnenje sprašuje, kako si Velika Britanija spriči stalnih finančnih težav, lahko privošči tako drago vrazkošje kot je Državna zdravstvena ustanova. Mnogi so napovedovali, da bo državno socialno skrbstvo spravilo državo na boben. Te kritike je kaj lahko ovredni z nekaterimi številkami in obrazložitvami.

Pred uvedbo Državne zdravstvene ustanove je država uporabila po 3 odstotkov britanskega narodnega premoženja za zdravstvo. V prvih letih delovanja Državne zdravstvene ustanove je zaradi zgoraj omenjenega navala zamudnikov ta odstotek narastel na 4 odstotkov. Danes pa znaša spet le 3 odstotkov. Spremenilo se je samo dodeljevanje, kakor se je spremenil tudi sam narodni dohodek s svojo novo nivelizacijo. Zdravstvena pomoč je danes pravica slehernega prebivalca in ne več privilegij bogatašev. To so tudi cilji moderne socialne države. Boljše ljudsko zdravje bi moralo še nadalje zmanjševati stroške Državne zdravstvene ustanove, čemer pa ni tako, zaradi povečane življenjske starosti in zmanjšane otroške umrljivosti.

Anglija je brez revolucij in totalitarnih posegov vzorno uredila najvažnejše socialno vprašanje. Uredila ga je »kapitalistična« država neprimerno bolje od komunističnih diktatur.

Komunizem in Slovenci SONCE SVOBODE v življenju demokracije

Pred vsakimi volitvami se kar naenkrat osvežijo spomini tržaskih strankar-kih poglavarjev. Slovenci, ki jih ob vsaki priložnosti poskušajo zatajiti in prezirati, postajajo tik pred volitvami zanimivi. To ne velja samo za stranke, ki se prištevajo k demokratičnemu taboru, ampak še prav posebno za tiste stranke, ki se nenehno trudijo s smehljaji in prilizovanji za internacionalizacijo in »fraternizacijo« slovenskega človeka.

V potujevanju Slovencev na tej zemlji so si namreč složne vse tržaskе stranke od neofašistov pa do komunistov in titovcev. Ti zadnji se očitno sramujejo slovenskega imena v označevanju svoje politične pripadnosti zaradi tistih 300 italijanskih glasov, ki jih spravijo v volilno žaro, kot se je ob nekih volitvah izrazil visok titovski poglavar. O izrazito italijanskih strankah tu ne bomo razpravljali. Vemo, kaj so in prav tako se zavedamo tudi, kaj hočejo.

Komunisti so v preteklosti zvelikli v svoje vrste dve tretjini vseh slovenskih volivcev. Premotili so jih z brezvestnimi zapeljavanji, s cenjenimi in lažnimi obljubami, s podkupovanjem in če ni šlo drugače z grožnjami. Stranka, ki je po deželah, kjer se je z revolucijo, z azijskim nasiljem, s sovjetskimi orožjem in kremljskimi rublji polastila oblasti in kjer gospoduje z morjači, ječami, koncentracijskimi taborišči in tajno policijo nad delavcem in kmetom - ostalo je tako in tako »likvidiral«, ta stranka se v svobodnem svetu zahrabno in hinavsko pretvarja - v delavsko stranko. To je perfidna komunistična vaba, to je mamilo in strup, kateremu nasledajo milijoni in milijoni delavskih množic po vsem svobodnem svetu.

V preteklih desetletjih so premnogi delavci krotili svojo usodo trpinca in zapostavljenca z žganjem, danes se določeno število teh nesrečnežev opaja s komunističnimi potegavščinami, s fiksnimi ideji, da je komunizem tisto mamilo, ki ga vsaj trenutno - po poslušanju in prebiranju demagoških laži - zaziblje v pozabo in mu kot morfinistu pričara opojnosti raja na zemlji... Da bi bil ta »raja« še popolnejši in obenem edini izhod za rešitev, mu poklicni partijski natakariji postrežejo z zvrhanimi vrčki sovraštva, nevoščljivosti in hujskanja proti vsemu, kar ni komunističnega. Metodično mu obujajo in oživljajo nagone in ga poskušajo preobraziti v samo peklenko hudobo.

Pohlep takih množic po komunističnih mamilih je prav tako neukrotljiv kot je pohlep za kateremkoli mamilom. Morfinist in notorični pijanec se zavedata, da morjij in alkohol uničujeta človeško življenje, vendar je pohlep po tem uživanju močnejši kot je volja po duhovnem in telesnem zdravju. Tudi tak omamljeni komunist ali sopotnik vesta, da je praktični komunizem neprimerno večja poguba kot je bil fevdalizem ali še tako razvratni kapitalizem, ker fevdalizma praktično ni več in ker se je kapitalizem več ali manj prilagodil socialnim zahtevam današnjih dni - le priznamo - tudi po posrednih in nehotenih zaslugah komunističnega sožitja. Oba, komunist in sopotnik pa tudi vesta, da za praktični komunizem taka prilagoditev in s tem sprostitve ne velja. Po vseh demokratičnih deželah načelno komunizma nihče ne ovira in še manj preganja, medtem ko pomeni vsaka svobodna beseda in vsako demokratično dejanje po komunističnih deželah - smrt za nosilca svobode in demokracije.

Omamljeni komunisti in sopotniki vedo, da je iz Vzhodne Nemčije, ki šteje okrog 17 milijonov prebivalcev in ječ ta dežela pod komunistično strahovlado, zbežalo v petih letih (1952-1957) 114232 kmetov; 309356 industrijskih delavcev; 27813 tehnikov, 176824 trgovskih in prometnih delavcev in uslužbencev! 42762 upravnih uradnikov; 14028 policistov in vojakov; 238398 pripadnikov drugih policij; 177144 hišnih gospodinj; 314156 otrok; 65062 upokojevcov. Od leta 1949 dalje pa je skupno zbežalo iz Vzhodne Nemčije 2.102.105 ljudi in samo zadnji teden meseca avgusta letos 6000 oseb. Ti

SLOVENSKA LISTA

(Konec s prve strani)

dotika samo v vprašanjih, ki spadajo v občinsko pristojnost. V splošnem lahko trdimo, da zastopa SLOVENSKA LISTA pozitiven in delaven občinski program, v katerem ni besedne navlake in praznih obljub.

Nekaj pa obljublajo kandidati SLOVENSKE LISTE, da bodo pri občinskem upravljanju podpirali vsak pameten in trezen predlog ali ukrep, pa naj prihaja s katerekoli strani. S tem še enkrat dokazujejo, da bodo zares služili skupnosti, prosti predsodkov, kakršnih so polni tisti, pri katerih je vse, kar ne rečejo sami, stalno narobe, nasprotno pa je prav vse, kar si sami izmislijo, pa čeprav je resnica največkrat obratna. Občinski svetovalci SLOVENSKE LISTE bodo v politično tako razgretem občinskem svetu zastopniki hladne in zdrave pameti ter bodo zato lahko opravili važno delo.

komunisti in sopotniki tudi prav dobro vedo, da bi jo v najboljšem primeru tudi sami potegnili skozi železno zaveso proti zahodu, če bi po kakšni smrtni nesreči zavladal v naših krajih komunizem.

Omamljeni komunisti tudi vedo, da umira samo po sovjetskih prisilnih taboriških 13 milijonov delavcev in kmetov, dijakov in razumnikov vseh narodnosti in da je med njimi tudi nekaj sto tržaskih Slovencev. Kakor pa se alkoholik in morfinist ne moreta odreči omamnim zapeljivostim, tako s tudi omamljeni komunisti in sopotniki ne morejo odpovedati komunističnim mamilom. Manjka jim poguma! Kdor je v prevotleni barki, je pač v barki.

Tako je bilo, dokler so slovenski komunisti vedrili pod streho samostojne komunistične partije in poskušali zagovarjati komunistične potegavščine, češ da se komunisti borijo za slovenske narodne pravice. Ta borba za »slovenske narodne pravice« je bila dodatno mamilo »delavske stranke«. Na zunaj je to mamilo iskalo učinkov, na znotraj pa je bila stranka tudi v tistih časih italijanska stranka. Za slovenski govor na Velikem trgu so se komunistični poglavarji zavzemali ne zaradi zahtev po enakopravnosti, ampak zaradi golega prilizovanja slovenskim volivcem. Partijski jezik je po vseh mestnih celicah - in celo po celicah gornje okolice - italijansčina. Po središčih predelih tržaska mesta ni bilo ob zadnjih parlamentarnih volitvah niti enega dvojezičnega plakata. Preziranje in omalovaževanje slovensčine in slovenskih ljudi je v notranjem partijskem življenju enako kot pri drugih italijanskih strankah. Te stranke pa v svojih vrstah nimajo pomembnejšega števila Slovencev.

KAJ PRAVIJO SLOVENSKI KOMUNISTI?

Komunisti, zavedni Slovenci, kako se skladajo z enakopravnostjo duhovnosti kot tista v Miljah »...comunista si, ma s'ciavo mai...« ali vidaljevičina v Bariju; »...bisogna accorrere presto, perché Trieste non diventi un cimitero di Italiani...« Ni važno, ali o tem premišljujejo Marinke, Kodriči, Siškoviči ali Gombači, ti se med zavedne Slovence ne prištevajo, ampak o tem bi morali in morajo resno in po vesti razmišljati ostali neprofesionalni komunisti in njihovi simpatizerji slovenskega rodu!

Dodatno mamilo »borba za slovenske pravice« je po Vidaljevici priključitvi tržaskih komunistov KPI tudi na zunaj brez moči. Ker so med tržaskimi komunisti tako visoko zastopani slovenski komunisti, bi morali ustanoviti lastno SKP. Če so komunisti tudi v dejanjih in ne samo v besedah za enakopravnost, bi se to moralo zgoditi ob sami priključitvi. Pa se ni zgodilo in se tudi ne bo.

Smelo lahko trdimo, da je komunistična partija razaradila več Slovencev kot pa fašisti. Slovencev zaradi slovenstva ni streljala in preganjala, ampak jih je »fraternizirala« in »internacionalizirala«, oboje pa vodi na tem ozemlju nujno v italijanizacijo. Italijanski »internacionalisti« poznajo namreč en sam jezik, materinščino.

Če so torej med komunisti zavedni Slovenci, potem je jasno, da po priključitvi v vrstah italijanske stranke nimajo nobe

nega, opravyka. Se težje pa grešijo danes tisti Slovenci, ki jih mamijo in zapeljujejo komunistične propagandne potegavščine; da »mlašča«, iz nekakega splošnega protesta predrtajo v volilni celici komunistični znak. S tem ravnajo tako kot tisti kmet, ki se je sam onemopolil v preprčanju, da se je na ta način maščeval nad nezvesto ženo.

Slovenci doma in raztreseni po vsem svetu upravičeno pričakujejo, da so mnogi tržaski Slovenci spričo najnovejših komunističnih zločinov vendarle spregledali in da bodo tudi oni volili slovensko, kakor so storili njihovi očetje in kakor bodo tako gotovo postopali njihovi sinovi. Volili bodo SLOVENSKO LISTO z lipovo vejico in helebardo ter tako izpričali vsemu svetu, da nočemo umreti. V volilni celici jim nihče ne bo stal za petami, tu tudi ne bo udobca, ki bi poslušal po katerem volilnem znaku je svinčnik zaplesal.

Slovenci, Slovenke!

NE POZABLJAJTE, da je komunistična partija danes italijanska stranka tako po svojem uradnem naslovu kot po vsem svojem zadržanju!

NE POZABLJAJTE, da se komunisti borijo proti EVROPSKI SKUPNOSTI in proti SKUPNEM TRŽIŠČU; proti ustanovam ki edine lahko nudijo kruh in delo tržaskemu prebivalstvu!

NE POZABLJAJTE, da ustvarja komunizem take razmere, ki nam jih vsak dan sproti odkrivajo bratje in sestre z one strani meje in da je za ostale izven obmejnega pasu življenje še težje!

NE POZABLJAJTE, da so za take razmere polno odgovorni tudi naši titovci oziroma poklicni titovski partijski, užitarji slovenske nesreče v domovini!

NE POZABLJAJTE, da bežijo skozi žične ovire v spremstvu brzostrelk in strojnic množice delavcev, žensk in otrok samo za to, da si rešijo golo življenje!

NE POZABLJAJTE, da enaka usoda čaka nas vse, če bi se po kakšni nesreči komunisti polastili oblasti!

NE POZABLJAJTE, da so stari Slovani zbirali pod lipo, da so naši dedje in očetje volili lipo in da je danes SLOVENSKA LISTA z lipovo vejico in helebardo edino slovensko politično zastopstvo v našem mestu in da se samo združeni Slovenci, ki se ne sramujejo svojega imena, lahko uspešno borijo za slovenske narodne, socialne, gospodarske, politične in kulturne pravice!

NE POZABLJAJTE, da volita vsak zaveden Slovenec in Slovenka slovensko, volita lipovo vejico s helebardo!

NE POZABLJAJTE, da je narodna dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da pouči in svetuje svojim sosedom, prijateljem in znancem, da s svojim glasom za lipo in helebardo izpričamo vsem Slovincem in vsemu svetu, da smo tu in da tu hočemo tudi ostati!

Dogodki doma

SLOVENSKA LISTA VLOŽENA. Zastopniki predlagateljev »Slovenske liste« so listo z dvajsetimi kandidati vložili v črte, 11. t.m. v popoldanskih urah. Po vrstem redu je bila naša lista vložena deveta. Za stranke, ki nimajo plačanega aktivistov in jim denarna sredstva ne prilivajo iz partijskih in državnih blagajin, so birokratski predpisi prva Golgota.

POZOR PRI UPORABI PLINA! V Bazonici se je pred kratkim dogodila nesreča, ki je pretrsta vso vas. Pri kuhinji na »Liquigasa« se je 19-letni Silvan Petaros vnel plin. Bombolo je razneslo in eksplozija je razdejala kuhinjo in poškodovala nesrečno dekle, ki se bo moralo zdraviti v bolnišnici kak mesec dni. Družina s 4 otroki je brez strehe. Usmiljeni ljudje naj bi pomagali.

LAHKA ODLOČITEV! Novi lista je objavil o tržaski občinskih volitvah med drugim tudi tole: »Ostali slovenski politični organizaciji, in sicer SKSZ in SNS, ne bosta, kot smo zvedeli, predložili svojih kandidatov, temveč pristašem verjetno svetovali, naj oddajo svoj glas tistim slovenskim kandidatom, ki nudijo največ jamstev, da bodo v občinskem svetu nesebično zagovarjali narodne in gospodarske koristi Slovencev.« Odločitev pa ne bo težka. SDZ je svoječasnno javno in uradno pozvala titovce na javno razpravljanje prav o temi, ki naj bo odločilna za pristaše obeh skupin. Titovci so javno razpravo uradno zavrnili in s tem dovolj očitno dokazali, kdo so dejanski nesebični zagovorniki slovenskih narodnih in gospodarskih koristi. Sicer pa je dr. Besednjak že ob zadnjih volitvah svoje pristaše pozval naj volijo SLOVENSKO LISTO.

NENEHNO POTVARJAJO ZGODOVIN-SKE RESNICE. Politično društvo »Edinost«, strogo narodno politična organizacija tržaskih Slovencev, je leta 1878 zbrala v Dolini ogromno množico Slovencev iz Trsta in okolice. To je bil zgodovinski narodni tabor, kjer so naši slovenski predniki javno izpričali svojo narodno zaved-

nost z zahtevo po narodni in politični enakopravnosti. Za osemdesetletnico tega narodnega dogodka so titovci v nedeljo 6. t. m. poskušali današnjemu rodu predstaviti te naše narodnjake kot nekaj zametek protinarodnega komunizma in osladne fratelance. Če bi ti naši častiljevi predniki ostali iz grobov, bi titovske falzifikatorje upravičeno kamenjali.

V NEDELJO, 6. SEPT. so se zastopniki Slovenske demokratske zveze oddolžili spominu bazojskih junakov in položili na spomenik venec z napisom: »Narodnim mučenikom Slovenska demokratska zveza«.

DR. E. BESEDNJAK PIŠE SPOMINE. V svojem »Novemu listu« priobčuje, dr. E. Besednjak pod naslovom »Virgiju Ščeku v spomina tudi svoje lastne spomine. Dopolnilnik »Katoliškega glasa« z dne 4. t.m.

DEMOKRACIJA

Demokracija je samo ena; demokracija je načelo. Ni nove demokracije, zahodne, vzhodne, kolektivne, socializirane, leve, desne, kmečke, delavske, meščanske, ljudske, progresivne ali kakršnekoli že vrste in oblike. Demokracija je samo demokracija ali pa ni demokracija.

pa se zdi nekoliko neučakan in postavlja dr. Besednjaku štiri zanimiva vprašanja. Najbrž zato, da bi pisec spominov na te epizode svojega političnega življenja ne pozabil. Prvo vprašanje zahteva odgovor na pisčevu petletno poslušanje v rimskem parlamentu. Drugo sprašuje, kdo je dejansko ustavljal prvo izdajanje »Novega lista«, fašistični prefekt ali urednik sam. Tretje bi rado vedelo, zakaj je dr. Besednjak kot zastopnik slovenske manjšine na Primorskem zamudil priložnost Cianovega obiska v Beogradu, da bi kaj dobil za primorske Slovence. Četrto vprašanje končno poizveduje, kaj je dr. Be-

Sonce se je z vso silo polastilo majhne zakotne ulice. Tu sedi vztrajno kot koklja na jajcih, vali veselje in življenje, opravlja stvarnikova izročila in izvablja iz komaj vidnih razpok granitnih kock travnate bilke in zelenjad. V začetku so rastline kukale v svet sramežljivo in boječe. Kakor hitro pa so pričele zajemati življenje z veliko žlico, so se razkorčile, opogumile in raztegnile do najmanjše luknjice, ki je ni zalil asfalt. Travnatu bilje se meša s pritlikavo deteljo, žetenje se stiska ob preslico in koprivo.

Če bo šlo tako naprej - premišlujem - bo ulica v enem mesecu travnik.

Ozelenela bo v veliko veselje mestnih otrok.

Mestni očetje pa so že nekaj sklenili, da po ulicah trava ne sme zeleneti. Zato so poslali v ulico starega moža. Siv je kot kraški kamen in tudi v vsem ostalem

mu je podoben. Otroke sovraži, zato jih je tudi spodil. Potem pa se je lotil trave in zelenja. Hudo je gledal, stiskal zobovje in udarjal, grebel in strgal z ošiljenim železom po odprtinah in razpokah. Niti ena sama bilka ni našla usmiljenja v njegovih sovražnih očeh.

Sonce pa je sijalo in pripekalo moževa ramena, tilnik, gole roke in mu rdečilo belo polt. Pa se je pooblačilo in dež mu je premočil srajco in hrbet.

Ogledoval sem moža. Kako je cvililo železo v njegovih rokah! Kljub veliki vni mi pa je šlo delo le počasi izpod rok. Mala rastlinska srca so globoko zakopana v granitnih razpokah. Sivi možakar se lahko trudi po mili volji; do večera ne bo osnažil niti deset metrov ulice. Kar veš sem tega! Če bo danes opravil deset metrov in jutri deset in pojutrišnjem prav toliko, bo, dokler pride do konca, ob začetku ulice zopet pognala sveža zelenjad.

Poznam življenje. Če je sonce svoboda in zelenjad demokracija, je sonce večno in je večno tudi življenje.

Tako sem razmišljal tisti dan, ko sem pri notarju podpisoval predlog Slovenske liste in se mimogrede ustavljal v zakotni, ozeleneli ulici. Mnogi slovenski volivci bi morali v to ulico, pa bi v volilni celici gotovo ne pogrešili.

Dva zabreška jublanta

Prejšnji mesec je praznoval sedemdesetletnico svojega življenja naš prijatelj in skrbni gospodar, zaveden Slovenec, g. Lovrenc Pavlič. Bil je v prvi svetovni vojni ujet na ruskem bojišču. Tu je preživel rusko revolucijo in o njej zna marsikaj razsodnega povedati. Bil je prstoljavec jugoslovanske divizije. Po končani

Lovrenc Pavlič

Jsiip Petaros

vojni si je iz nič ustvaril lepo domačijo. Koz zavednega Slovenca so ga fašisti preganjali, in skoraj dve leti je pretrpel v rimskih zaporih Regina Coeli.

Kot prepričan demokrat se je upiral fašistični diktaturi kot se mu danes upira diktatura na oni strani železne zaves. Je narodnik »Demokracije« od njenega rojstva dalje.

Prijatelji in znanci mu želijo še mnogo zdravih let življenja. Tem voščilom se pridružuje tudi uredništvo »Demokracije«.

***

Letos pa je praznoval svojo sedemdesetletnico tudi naš napreden vaščan in zaveden Slovenec, narodnik »Demokracije« od prve številke dalje, g. Josip Petaros. V mladih letih je služboval v Trstu kot telefonist in po raznih gradbenih podjetjih. Enega sina je izgubil v osvobodilni vojni. Od dveh še živečih sinov je eden znan dolgoletni pevovodja, ki je usposobil za petje celo vrsto pevskih moči. V zahvalo so ga po zaslugi znanih naprepežev potisnili v ozadje.

Naš jublanta je bil več let predsednik prosvetnega društva »Slovenca«. Tudi za časa fašizma je g. Petaros spodbujal mlado in staro k narodni zavednosti.

Prijatelji in znanci mu želijo mnogo zdravih in obilo let življenja, kar želi tudi uredništvo »Demokracije«.

AZIJSKA GRIPA

Po zatrdilih strokovnjakov lahko pričakujemo letošnjo jesen nov val azijske influence. Oblasti so že porazdelile določene količine zaščitnega cepiva. Cepili bodo bolnišniarsko osebje ter starejše ljudi, ki trpijo na srčnih in pljučnih okvarah.

Opozorjamo starše, posebno tiste, ki imajo otroke po šolah, da budno pazijo na mladinu in da ob vsakem sumljivem zdravju svojih otrok poskrbijo za potrebno nego. Predvsem so znaki obolenja: vročina, utrujenost, bolečine v grlu i. p. Caj in postelja pa prva pomoč.

PODPIRAJTE SDD

Odgovorni urednik:
Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Dopis za uredništvo:
ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo:
Gorica, Riva Piazzetta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina:
mesečno L 50.— letno L 600.—
Za inozemstvo:
mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

ŠOLSKE VESTI

Slovenskim staršem!

Vpisovanje šolske mladine v vse vrste slovenskih šol na Tržaškem traja od 1. do 25. septembra. Vse potrebne informacije dobite na oglašnih deskah in v tajništvih posameznih zavodov. Slovenski otrok spada v slovensko šolo!

Ravnateljstvo Višje realne gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da se prične zrelostni izpiti v jesenskem roku šolskega leta 1957-58 dne 17. septembra s pismenim izpitom iz italijansčine.

GLASBENA SOLA SLOVENSKE PROSVETNE MATICE

Vpisovanje lanskih in novih gojencev prične v ponedeljek, dne 22. t. m. na sedežu v ulici Machiavelli 22-II. nadstropje in traja dnevno od 10. do 12. ure. Poučuje se vse glasbene instrumente, solo petje in teorijo.

Na višji realni gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim načrtom se vrši vpisovanje za šolsko leto 1958-59 od 1. septembra do vključno 25. septembra vsaki dan od 10 do 12 ure v tajništvu zavoda v ulici Lazzeretto Vecchio šte. 9-II. Navadila glede vpisovanja so razvidna na zavodovi oglašni deski.